

Забезпечення виконання договору як безпідставно набуті кошти: практика суду

Рішення Господарського суду Миколаївської області від 21.11.2022 у справі [№ 915/69/22](#)

Обставини справи: до суду звернулось ТОВ «М»/позивач з позовною заявою, у якій просить суд стягнути з Замовника/відповідача на користь ТОВ «М» безпідставно набуті кошти в сумі 2 743 444,50 грн, 3 % річних у сумі 6 990,15 грн та судовий збір у сумі 41 256,52 грн.

Підставою для позову позивачем зазначено: за результатами відкритих торгів (UA-2021-10-08-009583-b) на закупівлю електричної енергії ТОВ «М» було визначено переможцем процедури закупівлі за лотом №1 та прийнято рішення про намір укласти договір про закупівлю з переможцем ТОВ «М».

На виконання вимог тендерної документації відповідача платіжним дорученням № 14720 позивачем було перераховано кошти в сумі 2 743 444, 50 грн для забезпечення виконання договору про закупівлю. Однак зміна обставин, якими позивач керувався, беручи участь у процедурі закупівлі, оголошеної відповідачем, стала підставою для відмови позивача від підписання договору. Отже, договір про закупівлю між сторонами у справі не був укладений. Переможцем за закупівлю визначено іншого учасника — ТОВ «У».

Грошові кошти, сплачені позивачем із призначенням платежу «забезпечення виконання договору про закупівлю», без укладення основного договору про закупівлю електричної енергії не можна вважати забезпеченням виконання договору в розумінні положень Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон). Позивач зазначає, що відповідач відмовляється повертати позивачу грошові кошти в сумі 2 743 444,50 грн, чим порушено права позивача.

Спірні правовідносини врегульовано загальними положеннями цивільного та господарського законодавства, зокрема статтею 1212 Цивільного кодексу України (далі — ЦКУ). Посилаючись на прострочення зобов'язання з повернення грошових коштів на підставі статті 530 ЦКУ, позивачем нараховано 6 990,15 грн — 3 % річних на підставі статті 625 ЦКУ. Позовні вимоги обґрунтовано положеннями статей 11, 530, 548, 625, 1212

ЦКУ та статей 1, 27 Закону.

Позиція відповідача: умовами тендерної документації, а саме пунктом 6 «Забезпечення виконання договору про закупівлю», передбачені умови та строки надання такого забезпечення, а також його повернення. Позивачем перераховано до дати укладення договору грошові кошти в сумі 2 743 444,50 грн. У складі тендерної пропозиції позивач надав згоду з умовами договору. Отже, позивач беззастережно погодився з умовами, викладеними у проєкті договору про закупівлю. Позивач під час переговорів за результатами процедури закупівлі відмовився від укладання договору про закупівлю, внаслідок чого відповідач відхилив тендерну пропозицію позивача та змушений був перейти до розгляду і кваліфікації іншого учасника закупівлі ТОВ «У», який відмовився надати забезпечення виконання договору та також не став постачальником. Відмова позивача від укладання договору мала негативні наслідки для відповідача, оскільки відповідач був змушений перейти на постачання електричної енергії до постачальника «останньої надії». Ціна на електричну енергію, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії», є вищою за ціни звичайних електропостачальників, що негативно вплинуло на економічний стан відповідача.

Статтю 27 Закону передбачено вичерпний перелік випадків, коли повертається забезпечення виконання договору. Отже, Законом не передбачено можливості повернення позивачу забезпечення виконання договору про закупівлю у разі відмови останнього за власним бажанням укласти договір про закупівлю із замовником закупівлі, перебуваючи в статусі переможця такої закупівлі.

Позиція суду: відповідно до частин 1, 2 статті 548 ЦКУ виконання зобов'язання (основного зобов'язання) забезпечується, якщо це встановлено договором або законом. Недійсне зобов'язання не підлягає забезпеченню. Недійсність основного зобов'язання (вимоги) спричиняє недійсність правочину щодо його забезпечення, якщо інше не встановлено цим Кодексом. Інститут забезпечення виконання зобов'язання спрямований на підвищення гарантій забезпечення майнових інтересів сторін договору, належного його виконання, а також усунення можливих негативних наслідків неналежного виконання боржником взятих на себе зобов'язань (постанова ВП ВС від 18.01.2022 № 910/17048/17).

Нарахування інфляційних втрат на суму боргу та трьох процентів річних, відповідно до статті 625 ЦКУ, є мірою відповідальності боржника за прострочення виконання грошового зобов'язання, оскільки виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів унаслідок інфляційних процесів та отриманні компенсації боржника за неналежне виконання зобов'язання (постанови ВП ВС від 19.06.2019 у справах № 703/2718/16-ц та № 646/14523/15-ц).

У постанові Верховного Суду України від 01.06.2016 у справі № 910/22034/15 зроблений висновок, що стаття 625 ЦКУ поширює свою дію на всі види грошових зобов'язань. Велика

Палата Верховного Суду погоджується з цим висновком. Тому в разі прострочення виконання зобов'язання, зокрема щодо повернення безпідставно одержаних чи збережених грошей, нараховуються 3 % річних від простроченої суми відповідно до частини 2 статті 625 ЦКУ.

Згідно зі статтею 1 Закону забезпечення виконання договору про закупівлю — це надання забезпечення виконання зобов'язань учасником перед замовником за договором про закупівлю. Тобто забезпечення виконання договору може існувати, якщо існує основне зобов'язання (укладено договір між сторонами). Оскільки в спірному випадку договору між сторонами не укладено, як наслідок, відсутні правові підстави для збереження відповідачем грошових коштів, наданих позивачем саме як забезпечення виконання договору про закупівлі. Отже, позов щодо стягнення з відповідача на користь позивача 2 743 444,50 грн є обґрунтованим та підставним. Позов щодо стягнення з відповідача на користь позивача 3 % річних в сумі 6 990,15 грн є обґрунтованим та підставним.

Керуючись статтями 129, 233, 236-238, 240, 241, 254, 256 Господарського процесуального кодексу України, суд вирішив позов задовольнити та стягнути з відповідача на користь позивача: 2 743 444,50 грн безпідставно набутих коштів, 6 990,15 грн — 3 % річних, витрат по сплаті судового збору 41 256,52 грн.

За нагоди також читайте:

[«Судові рішення під час воєнного стану: які умови цивільно-правових договорів є істотними?»](#).

Також маєте можливість скористатися зразками протоколів:

[Приклад протоколу про відхилення учасника за ненадання забезпечення тендерної пропозиції](#)

Збірник судових рішень дуже легко знайти на порталі у розділі «Книги»:

НОВИНИ ВІД РАДНИКА

07 ЛИСТОПАДА

09:47
ДПС щодо неможливості повторного переходу протягом календарного року зі сплати інших податків і зборів на спрощену систему з особливостями оподаткування

04 ЛИСТОПАДА

13:09
На порталі розміщено приклад договору про закупівлю електричної енергії з урахуванням особливостей

Алгоритм здійснення закупівель без використання електронної системи до 100 тис. грн, до 200 тис. грн та до 1,5 млн грн

“ДОПОРОГОВІ” ЗАКУПІВЛІ ЗА ОСОБЛИВОСТЯМИ ПЛАНУВАННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ

У статті «Алгоритм відкритих торгів з 19.10.2022 за новими особливостями» ви отримали чітку таблицю, яка побудована на Законі України «Про...»

Ганна Довгая 84 7 Листопада 2022

РАДНИК Журнал Радник
ПОРТАЛ +
RADNUK.COM.UA
Унікальна пропозиція

Замовникам «Онлайн-марафон для закупівельників: від початківця до експерта з публічних закупівель»
14 - 23.11.22, 11:00

Інфографіка від «РАДНИКА»

Більше важливої інформації про закупівлі під час війни читайте на порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua) у розділі [«Воєнний стан»](#).